

twee werelden

Honderdvijftig

E

Ivan Wolffers is arts en patiënt.

beeld: De Beeldredactie,
Erik van 't Woud

Eens per maand krijg ik een acceptgiro van mijn verzekeraar. Die heeft van alles voor het in stand houden van mijn verkankerde lijf betaald, maar ik blijf op een deel daarvan helemaal geen recht te hebben. Zo moet ik de kosten van bloedonderzoek en fysiotherapie gedeeltelijk terugbetalen. Dat laatste heb ik nodig voor de rugpijn die ik door mijn versleten heup krijg en die me belet om aan sport te doen. Iedereen weet dat mensen met kanker goed moeten blijven trainen.

Mijn verzekeraar lokt intussen klanten met leuke dingetjes op het gebied van 'wellness': voetmassages, dierentuinbezoek en heilzame baden. Ik wil zorg en geen kletsboek. Daarom wil ik opbellen en mopperen, maar zoals veel mensen maak ik het bedrag maar gewoon over. De verzekeraar en ik kennen elkaar eigenlijk niet en daarin schuilt het probleem.

In het boek *Connected*, over sociale netwerken, van Nicholas Christakis en James Fowler – de onderzoekers die onthulden dat een dikke broer of beste vriend jouw kans op overgewicht met 80 procent verhoogt, dat geluk besmettelijk is en dat scheiden doet scheiden – wordt uitgelegd waarom mensen grote hersenen hebben. Mensen hebben grote hersenen om in de nabijheid van andere mensen te kunnen overleven. Dat is namelijk een complexe omgeving die hoge eisen stelt aan samenwerking, aanpassing en competitie.

Om door te hebben wat er in een ander plaatsvindt, moeten mensen enorme kwaliteiten ontwikkelen op het gebied van abstracte redenering, empathie, inzicht en het herkennen van kleine signalen. Onze hersenen moeten bovendien in staat zijn om netwerken te manipuleren, ze bruikbaar te maken voor ons individuele doel. Te verleiden, te bedriegen, maar ook weer om dat bij anderen te doorzien. Daarvoor is het

belangrijk om in te kunnen voelen, te vergelijken, juistheid van informatie in te schatten, en om oprechtheid en valsheid te herkennen.

Daar zijn hersenen voor nodig die niet alleen voortdurend berichten de wereld in sturen, maar ook in staat zijn de boodschappen van anderen voortdurend te decoderen en waarderen. Mensen-hersenen hebben dan ook een omvang gekregen die andere soorten niet hebben. Dieren commu-

niceren uiteraard ook, maar die hebben toch niet zo'n grote encefalisatiequotiënt. Alleen dolfijnen komen wat dat betreft een beetje bij de mens in de buurt.

Uit analyse van de communicatie tussen mensen blijkt dat twee derde ervan wordt gebruikt voor gebabbel en roddel. Dat is hoe wij van alles op het spoor komen. Vervolgens twitteren we vanuit de praatprogramma's des levens en manipuleren we onze netwerken. Daartoe klikken we voortdurend onze hersenen aan elkaar vast en polsen, peilen, imiteren, doen mee met de rest en vleien. Wij doen dat onder andere door gebruik te maken van onze spiegelneuronen. Ze kopiëren de mimiek en roepen zo het bijbehorende gevoel op. Maar dan moet je elkaar wel kunnen horen en zien.

Uit netwerkanalyses blijkt dat de mens in groepen van maximaal honderdvijftig leeft. Bendes, leger-eenheden, *extended families*, allemaal bestaan ze uit ongeveer honderdvijftig leden. Meer kan niet, want dan weten we niet meer wie we zijn en wat ons beweegt, kunnen we de mensen niet meer uit elkaar houden. Het gemiddelde aantal vrienden dat mensen op Facebook hebben, blijkt 148 te zijn.

Een verzekering is een netwerk van meer dan honderdvijftig personen en daar gaat het mis. Misschien geldt dat ook wel voor de zorg. Om die reden ben ik ook voor kleine, groene, houdbare zorg waarbij niet meer dan honderdvijftig mensen betrokken zijn. Gewoon om het menselijk te houden. Maar waar vind je die nog?

*Twee derde van
de menselijke communicatie
is gebabbel en roddel*